

Т.В. Бочуля, канд. екон. наук

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРОЕКТ: СТАДІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ

Розглянуто сутність інвестиційного проекту. Обґрунтовано доцільність затрат на виконання інтелектуального інвестиційного проекту. Досліджено стадії реалізації інвестиційного проекту. Визначено інструменти управління якістю реалізованого проекту.

Rассмотрена сущность инвестиционного проекта. Обоснована целесообразность затрат на выполнение интеллектуального инвестиционного проекта. Исследованы стадии реализации инвестиционного проекта. Определены инструменты управления качеством реализованного проекта.

Essence of investment project is considered. Expedience of expenses is grounded on implementation of intellectual investment project. The stages of realization of investment project are investigational. The instruments of quality management of the realized project are certain.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У сучасних нестабільних умовах господарювання підприємства шукають нові шляхи для розвитку, забезпечення фінансової стійкості та отримання конкурентних переваг.

Динаміка розвитку інтелектуальної власності та її трансформація в інструмент масштабної перебудови і стратегії компанії визначили необхідність для керівників та власників підприємств розробки проєктів, направлених на якісну реалізацію інтелектуальних інвестицій. Особливої актуальності набуває питання щодо етапів реалізації інвестиційного проєкту та визначення концепції його результативним управлінням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі автори приділяли увагу різним питанням розвитку компанії, зокрема В.В. Бондар, С.Д. Бушуєв, В.А. Іванець, А.Б. Лисицин, І.П. Малик, І. Назарбаєва, А.Г. Тиминський, С.М. Шкарлет досліджували питання щодо підвищення репутації компанії, забезпечення економічної безпеки управління, здійснення капітальних інвестицій. Проте більш поглибленого дослідження потребує питання реалізації та управління інтелектуальним інвестиційним проєктом.

Мета та завдання статті. Метою проведеного дослідження є визначення інструментів реалізації та управління інтелектуальним інвестиційним проєктом. Для досягнення поставленої мети визначено

наступні завдання: дослідити сутність інвестиційного проекту; обґрунтувати доцільність затрат на його реалізацію; визначити стадії реалізації інвестиційного проекту; виділити засоби для ефективного управління інтелектуальним інвестиційним проектом.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний розвиток вітчизняних компаній пов'язаний із пошуком нових напрямів реалізації інвестиційних проектів. Поширеною є думка, що інвестиційний проект – це план вкладання капіталу з метою отримання прибутку. Проте це не зовсім так – реалізація інвестиційного проекту передбачає не тільки складання плану розміщення вільних коштів, а, в окремих випадках, перебудову бізнес-процесів, реорганізацію системи управління, інтеграцію інструментів управління в стратегічний рівень організації. Не можна розглядати отримання прибутку як кінцеву мету діяльності підприємства, оскільки прибуток – це результат розміщення коштів, результат руху капіталу або результат реалізації інвестиційного проекту. Складання та реалізація інвестиційного проекту дозволяє визначити напрям розвитку підприємства для досягнення поставленої мети, наслідком якого має бути отримання прибутку, досягнення стійкого фінансового стану та формування високого рівня репутації компанії серед учасників та потенційних інвесторів.

Поняття інтелектуальні інвестиції характеризують як вкладання коштів у розвиток наукових досліджень та розробок, на підготовку фахівців у різноманітних курсах, ліцензій, ноу-хау тощо [3]. Інтелектуальні інвестиції – широке та найбільш прибуткове поняття, яке має забезпечити отримання у майбутньому якісного нематеріального активу для його результативного використання з метою забезпечення розвитку підприємства.

Забезпечити максимізацію вартості компанії можливо за рахунок інтелектуального капіталу, вкладання коштів у розробку якого має стати одним із першочергових завдань власників компанії [2].

На етапі прийняття рішення щодо необхідності здійснення інтелектуальних інвестицій управлінському персоналу необхідно оцінити обґрунтованість таких інвестицій, оскільки сьогоденні економічні процеси характеризуються нестабільністю та невизначеністю.

Інвестиційний проект – це рішення керівного управлінського персоналу, яке передбачає розміщення значної частки коштів для його реалізації. При цьому необхідно пам'ятати, що вкласти гроші – ще не означає отримати бажаний результат. У проект можна вкладати тільки вільні кошти, що максимально виключить ймовірність зниження фінансової стійкості у разі неефективної реалізації інвестиційного проекту.

Не дивлячись на високий рівень затрат та невизначеності під час реалізації інвестиційного проекту, його розробка забезпечить розвиток підприємства. Немає потреби в проектах в умовах, якщо всі процеси підприємства стабільні, визначені, відсутні зміни в навколишньому середовищі та не виникає нових можливостей [1]. Такі ситуації є нехарактерними для сучасних умов господарювання, тим більше, що відсутність нових можливостей для розвитку негативно характеризує фінансовий стан компанії та її привабливість для інвесторів.

Інвестиційні проекти класифікують за такими ознаками [5]:

– змістом: проекти розширення (розвитку) підприємства і проекти реабілітації (санації). Перші припускають заходи, спрямовані на збільшення випуску продукції. Другі, як правило, є антикризовими заходами і відображаються в бізнес-плані фінансового оздоровлення підприємства;

– масштабом: глобальні, великомасштабні, регіонального, галузевого, міського масштабу і локальні;

– тривалістю: короткострокові (до одного року) і довгострокові (які мають стратегічний характер).

Інтелектуальні інвестиційні проекти не можуть мати короткострокового характеру, оскільки передбачає пошук нових рішень і технологій, реалізація яких передбачена на стратегічну (довгострокову) перспективу. Їх призначенням є розширення (розвиток) підприємства. Розробка інтелектуального проекту для оздоровлення компанії матиме менший ефект, оскільки проект передбачає значні фінансові витрати, які керівництво може здійснити за умови впевненості в отриманні корпоративного та економічного результату від реалізації проекту.

Не менш важливим питанням є визначення стадій реалізації інвестиційного проекту:

1. Доінвестиційна – формування інвестиційного задуму і визначення інвестиційних можливостей, що є основою для складання документів, з яким ознайомлюють учасників та потенційних інвесторів з метою залучення додаткового капіталу. Якщо проект виявиться цікавим і привабливим, компанія може прийняти рішення про проведення інвестиційного конкурсу, у ході якого визначають майбутніх партнерів.

2. Аналіз та оцінка потенційних ризиків та визначення майбутнього ефекту (носить імовірний характер). На цьому етапі відповідальні особи складають кошторис реалізації інвестиційного проекту, визначають ризики, які можуть призвести до зниження ефективності проекту або до невиконання визначеного плану та оцінюють, який результат у майбутньому має отримати підприємство.

3. Розробка проекту – оформлення інвестиційного задуму зі складанням бізнес-плану – документа, який відобразить інформацію про системну оцінку перспектив та ризиків інвестиційного проекту. На цьому етапі на підставі інвестиційної документації приймається рішення про доцільність фінансування інвестиційного проекту або відмови від нього.

4. Визначення осіб, відповідальних за використання ресурсів та реалізацію інвестиційного проекту. На основі кошторисної документації виконавці мають реалізувати інвестиційний задум відповідно до попередньо поставленої мети.

5. Оцінка результативності інвестиційного проекту.

На останньому етапі передбачено не тільки оцінку, а й результативне управління та контроль, що забезпечить максимальний ефект від реалізації інвестиційного проекту.

Ефективними інструментами управління інвестиційним проектом можна визначити реінженіринг, контролінг і аутсорсинг.

Якщо керівництво передбачає реалізацію інвестиційного проекту неможливим є уникнення реінженіринга бізнес-процесів, оскільки це може призвести до неефективного використання розробки. Особливо це стосується інтелектуальних проектів, неефективне використання яких не виправдовуватиме фінансові затрати на їх розробку та реалізацію, що може бути негативно оцінено інвесторами.

Не менш важливим інструментом управління інвестиційним проектом є контролінг, під яким мають на увазі концепцію ефективного управління об'єктом для забезпечення його сталого і тривалого існування в постійно змінюваному середовищі, враховуючи весь спектр постійно діючих внутрішніх і зовнішніх загроз на стратегічний розвиток підприємства [4]. У рамках контролінгу здійснюється збір, обробка, аналіз даних і забезпечення інформацією про стан та використання інвестиційного продукту управлінського персоналу різних рівнів із метою оцінки економічної ефективності та розробки прогнозу розвитку підприємства. У системі контролінгу забезпечується реалізація функцій планування, обліку, аналізу та управління у використанні ресурсів, направлених на реалізацію проекту. Застосування контролінгу дозволяє поетапно оцінювати реалізацію інвестиційного проекту, оперативно виявляти «слабкі» місця та формулювати висновки, направлені на усунення недоліків та ефективне використання інвестиційного продукту.

З метою якісного управління інвестиційним проектом керівництво компанії може прийняти рішення про застосування такого інструменту управління як аутсорсинг, сутність якого полягає в залученні

висококваліфікованих спеціалістів для досягнення поставленої мети. Такий інструмент є ефективним, проте має найбільш високий рівень ризику, пов'язаний з особливістю інвестиційного проекту – інтелектуальна власність. Залучення зовнішніх спеціалістів може призвести до зниження інформаційної та економічної безпеки, що вимагає від керівництва компанії виваженого рішення при виборі зовнішнього спеціаліста та адекватної оцінки його репутації.

Висновки. Зміна технологій, диверсифікація, ускладнення середовища, в якому працює підприємство, нестабільна економічна ситуація вимагають пошуку підприємствами нових шляхів розвитку, серед яких одним із дієвих інструментів розвитку можна назвати інтелектуальний інвестиційний проект, отримання високого результату від реалізації якого є можливим за умови дотримання порядку його реалізації та належного управління, для чого доцільним є застосування якісних інструментів управління.

Список літератури

1. Бушуев, С. Д. Информационная модель системы организационного управления [Текст] / С. Д. Бушуев, А. Б. Лисицын, А. Г. Тиминский // Управління проектами та розвиток виробництва. – 2008. – № 2. – С. 20–29.

2. Малик, І. П. Корпоративне управління як чинник підвищення репутації компанії [Текст] / І. П. Малик // Науково-технічний розвиток: економіка, технології, управління : VI Міжнар. наук.-практ. конф. студ., асп. та молодих вчених, 19-21 квітня 2007 р. : матеріали. – К., 2007. – С. 55–56.

3. Назарбаєва, І. Капітальні інвестиції в нематеріальні активи: актуально, тому що вигідно [Текст] / І. Назарбаєва // Нематеріальні активи: правові та облікові аспекти : зб. систематизованого законодавства. – 2009. – Вип. 6. – С. 97–99.

4. Шкарлет, С. М. Контролінг в забезпеченні економічної безпеки управління підприємством [Текст] / С. М. Шкарлет, В. В. Бондар, В. А. Іванець // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. – 2010. – № 44. – С. 15–19.

5. Що таке інвестиційний проект? [Текст] // Баланс. – 2011. – № 10. – С. 19.

Отримано 30.03.2011. ХДУХТ, Харків.

© Т.В. Бочуля, 2011.